

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania K. Sp. z o.o. Sp.k. z siedzibą w P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt III AUa 885/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu
wyrokiem z dnia 21 września 2021 r. oddalił apelację wniesioną przez Zakład
Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku od wyroku Sądu Okręgowego –
Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 13 czerwca 2019 r.,
którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 27 sierpnia 2018 r. w ten
sposób, że uznano za prawidłowe stanowisko przedstawione przez odwołującą się
K. Sp. z o.o. Sp.k. w P. w części dotyczącej podlegania ubezpieczeniom
społecznym przez cudzoziemców zatrudnionych przez polskiego przedsiębiorcę na
terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zlecenia, to jest
zleceniobiorców spoza Unii Europejskiej, osób z Ukrainy, których pobyt w Polsce
nie ma charakteru stałego i nie przekracza 6 miesięcy, którym powierzenie

wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na pracę.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 21 września 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w praktyce przy ich stosowaniu, podnosząc, że utrzymanie w obrocie prawnym zaskarżonego wyroku spowoduje mylne przekonanie wśród płatników, że czasowy pobyt cudzoziemców spoza Unii Europejskiej na terenie Polski dla celów świadczenia danej aktywności zawodowej nie powoduje obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym. Zdaniem skarżącego, istotne jest przy tym, że pojęcie pobytu stałego cudzoziemców w kontekście obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym zostało przez doktrynę i judykaturę w sposób dostateczny i jednoznaczny zdefiniowane, a skarżone rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego stoi w oczywistej sprzeczności z tym zapatrywaniem. Nie do zaakceptowania jest stanowisko, w wyniku którego Sąd Apelacyjny uznaje, że pobyt czasowy cudzoziemca w celu świadczenia danej aktywności zawodowej na terenie Polski (kilkumiesięczny lub paroletni) w oderwaniu o administracyjnej podstawy jego pobytu nie powoduje obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, orzeczenie stoi w oczywistej sprzeczności z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który nie uzależnia objęcia ubezpieczeniami społecznymi od posiadanego obywatelstwa, miejsca zamieszkania czy pobytu, jak również od tego, przez jaki czas praca jest świadczona, natomiast istotny jest fakt zawarcia z polskim podmiotem umowy rodzącej zgodnie z przepisami obowiązek ubezpieczeń społecznych oraz wykonywanie pracy w ramach takiej umowy na obszarze Polski.

Wobec powyższego, w świetle przedstawionego stanu faktycznego i prawnego sprawy – w opinii skarżącego - zachodzi potrzeba wykładni przez Sąd Najwyższy zaskarżonych przepisów prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi

Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga z kolei od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych

orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, ponieważ wykładnia art. 5 ust. 2 ustawy systemowej była już przedmiotem orzecznictwa i ma utrwalony charakter, na co trafnie zwróciły uwagę Sady obu instancji, odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyrokach z dnia 17 stycznia 2007 r., I UK 225/06; z dnia 28 maja 2008 r., I UK 303/07; z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 116/08; z dnia 17 września 2009 r., II UK 2009 r. i z dnia 6 września 2011 r., I UK 60/11, zgodnie z którym użycie w treści przepisu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej spójnika „i” stanowi koniunkcję (złączenie) dwóch zdań odnoszących się do niezależnych od siebie dwóch kategorii określonych w nim osób niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (tych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i tych, które są zatrudnione w wymienionych placówkach niezależnie od charakteru pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej). A zatem zakresem podmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy są objęci zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru ich pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej), jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile ich pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego. Powyższy pogląd Sąd Najwyższy zaaprobował także w wyroku z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16 (LEX nr 2347776), zwracając dodatkowo uwagę na dynamiczny charakter wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej co do przesłanki „stałego pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej” i przyjmując, że dla stwierdzenia, czy cudzoziemiec podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, istotne jest istnienie tytułu podlegania ubezpieczeniom, a nie czas trwania jego pobytu w Polsce. W świetle powołanych orzeczeń Sądu Najwyższego nie można także uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bowiem Sąd Najwyższy konsekwentnie przyjmuje, że termin „nie podlegają ubezpieczeniom społecznym obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru

stałego”, zawarty w treści art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, należy dekodować w powiązaniu z systemem ubezpieczenia społecznego, a nie przez odwoływanie się do przepisów o charakterze meldunkowym, ilościowym (ile razy dana osoba wjeżdża do kraju i jak długo tu pozostaje). Wobec tego uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt na czas oznaczony wcale nie przeczy stałemu pobytowi w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, jako że nawet taki pobyt jest również stały w sensie „niezmienny w danym okresie” (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09).

Końcowo Sąd Najwyższy zauważył, że analogiczne stanowisko zajął w postanowieniach: z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 229/18 (LEX nr 2689006), z dnia 3 czerwca 2020 r., II UK 280/19 (LEX nr 3156206), a także z dnia 7 października 2020 r., II UK 317/19 (LEX nr 3224658), również odmawiając przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego, w której skonstruowano w analogiczny sposób przesłanki przedsądu.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.

[SOP]

[ł.n]